

KAZALO :

KAZALO :.....	2
Velik dosežek - če mu bo uspelo!.....	3
Ledeni slap in Zahodna globel.....	3
Davo Karničar je opravil prvi celoviti spust s smučmi z vrha Everesta!.....	4
Vrh.....	4
Bazni tabor.....	5
Davo in odprava SI.MOBIL extreme ski Everest 2000 srečno prispela v Slovenijo!.....	5
Višinska bolezen.....	5
A. Normalna aklimatizacija.....	5
B. Višinska bolezen (VB).....	6
C. Višinski možganski edem.....	6
D. Višinski pljučni edem.....	7
E. Zdravljenje VB.....	7
Zanimivosti.....	7
Prvi vzpon.....	9
A. Angleži.....	9
B. Slovenci.....	9
Priprava smučmi za Everest.....	9

S smučmi z Everesta

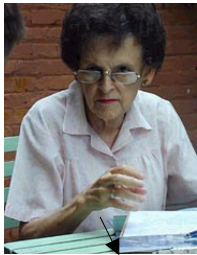
30. avgusta je z brniškega letališča odletelo letalo, ki je v Katmandu odpeljalo desetčlansko himalajsko odpravo, katere cilj je Everest. Toda ne zgolj "navaden" vzpon na najvišjo goro sveta, saj je bilo na njenem vrhu delo opravljeno res le na pol. 8850 metrov nad morjem si je Davo Karničar pripel smučmi in se z njimi spustil do baznega tabora dobre tri in pol kilometre nižje. To do takrat ni uspelo še nikomur na svetu.

Od prvega vzpona na Everest je minilo skoraj pol stoletja. Po njegovih grebenih in stenah potekajo številne smeri, postal pa je tudi najvišje prizorišče za doseganje nekaterih drugih podvigov. Tako je z vrha uspešno poletel jadralni padalec, preleteli so ga s toplozračnim balonom, doživel pa je že tudi nekaj smučarskih poskusov. Doslej najuspešnejša sta bila Francoz Pierre Tardivel, ki je jeseni leta 1992 odsmučal z južnega vrha gore kakih sto metrov pod glavnim vrhom, in Italijan Hans Kammerlander, ki je pomladi 1996 smučal z vrha, vendar ga je pomanjkanje snega na severni strani gore, kamor se je spustil, že kmalu prisililo, da je snel smučmi in potem velik del poti do baznega tabora opravil peš. Tega leta se je Everesta z iste strani kot Kammerlander lotil tudi Davo Karničar, a je pri poskusu vzpona na vrh v

silovitem viharju, ki ga je zajel, omrznil in je bil prisiljen končati odpravo. Štiri leta pozneje mu je uspelo.

Velik dosežek - če mu bo uspelo!

Ob devetih zjutraj se je v hotelu napovedala znamenita kronistka himalajskih odprav, 77-letna Američanka Elizabeth Hawley. Prav vsi alpinisti, ki se podajo v nepalski ali tibetanski del Himalaje, morajo pred odpravo in po njej skozi sito njenih vprašanj. Tako se je, takoj ko je izstopila iz prastarega svetlomodrega hrošča, z njo rokoval Davo Karničar ter nato za mizo hotelskega vrta izpolnjeval formularje in odgovarjal na njena včasih že prav nadležno natančna vprašanja. Zanimali so jo sestava odprave, količina tovora, časovni načrti naskoka na goro pa tudi koliko članov namerava osvojiti vrh. "Upam, da vseh šest," je odgovoril Karničar.

Intervju z Elizabeth Hawley, ameriško dopisnico Reuterja iz Nepala

Ledeni slap in Zahodna globel

Ledeni slap je razbit in precej strm ledenik, ki varuje vhod v Zahodno globel - ogromno, z ledom napolnjeno "dolino" na višini med 5900 m in 6800 m, ki leži med južno steno Everesta, zahodnim pobočjem Lotseja in severnimi vesinami Nuptseja. Iz te zakladnice ledu se napaja tudi spodaj ležeči Ledeni slap, čez katerega vodita normalna pristopa tako na Everest kot Lotse. Zaradi količine ledu in precejšnje strmine se Ledeni slap premika sorazmerno hitro. Nekoč so dognali, da se premakne za meter na dan. Danes se je upočasnil, toda kljub temu se njegovi seraki podirajo kar pogosto.

Ledeni slap je bil zato nekoč najnevarnejši del normalnega pristopa. Na gori je ponavadi delovala samo ena odprava, ki je morala odkriti prehode skozi labirint serakov Ledenege slapu. To je bilo zelo zamudno delo, saj so kot hiše ogromnimi bloki ledu zelo nepregledni. Zato je bilo potrebno veliko časa preživeti v iskanju poti, kar pa je pomenilo izpostavljanje podirajočim serakom. Tako je bilo pred 15, 20 in 25 leti v Ledenem slapu sorazmerno veliko nesreč in tudi žrtev podirajočega se ledu. V zadnjih letih se je Ledeni slap - kot kaže - nekoliko umiril. Povečalo pa se je tudi število odprav, ki so vsako sezono po tej poti naskakovale Everest in Lotse. Danes ponavadi prva odprava v sezoni poišče pot skozi Ledeni slap, še pogosteje pa pot čez razpoke nevarnega ledenika opremijo domačini Šerpe, ki zaradi vsakoletnih sodelovanj na odpravah najbolje poznajo Ledeni slap, vedo, kako se spreminja, in

tako precej hitro in učinkovito opremijo z lestvami in pritrjenimi vrvmi najvarnejšo možnost prehoda čez ledenik. Za svoje delo poberejo nekaj denarja od vsake odprave, ki namerava na Everest ali Lotse po opremljeni poti, odpravljem pa s tem omogočijo hitrejše napredovanje na gori in karseda kratko zadrževanje v Ledenem slapu.

Prvi so čez Ledeni slap prišli Švicarji leta 1952, dosegli Zahodno globel, prišli na Južno sedlo in končno dosegli celo 8600 m.

Kljub zoprnemu in podirajočemu se Ledenem slapu je pot skozi ta labirint ledenih odlomov postala najbolj oblegana smer ne samo na Everest, ampak verjetno tudi najbolj obiskana smer v vsej Himalaji.

Davo Karničar je opravil prvi celoviti spust s smučmi z vrha Everesta!

Mt. Everest, 7. oktobra 2000

Danes je za Slovence zgodovinski dan, ki ga je s prvim neprekinjenim smučanjem z najvišje gore sveta, 8848 metrov visokega Mt. Everesta, kronal Jezerjan Davo Karničar. Ob osmih zjutraj po lokalnem času, torej ob nekaj čez četrto uro zjutraj po slovenskem, je Davo začel svoj zgodovinski spust in tako uresničil dolgoletne sanje, ki jim je šel naproti že leta 1996, a ga je snežni vihar prisilil v umik. Danes pa je v borih petih urah neprekinjeno, torej ne da bi snel smučī, prismočal z vrha do baznega tabora na višini 5340 metrov. Vzpon na goro sta Davo Karničar in Franc Oderlap začela v sredo zgodaj zjutraj, ko sta se odpravila iz baznega tabora, preplezala znameniti Ledeni slap in zgodaj dopoldne že bila v drugem višinskem taboru. Šerpe so dan krenili proti štirici, da bi postavili šotore, vendar je višinska bolezen enega izmed štirih višinskih nosačev prisilila v vrnitev. Po dobrem spancu sta se v četrtek naša alpinista zjutraj odpravila v tabor tri, kamor sta prenesla kar precej opreme. V petek ju je čakala nov vzpon, prehod pod Lotsejevo steno čez Ženevski raz in Rumeni pas, najvišji tektonski prelom na svetu, in nekaj po dvanajsti uri že dosegla tabor štiri na Južnem sedlu na višini 7950 metrov. Davo je bil izredno dobro razporežen, vrh Everesta se mu je zdel na dosegu roke. Potem ko sta skupaj s šerpami postavila šotora, sta se trudila jesti in piti, kar je na tej višini velik napor. Davo je bil presenečen sam nad sabo, saj je pojedel veliko količino tsampe, zmešane s skuto, ki so jo pripravili šerpe. Ob petih sta se zavila v eno spalno vrečo - zaradi manjše teže dveh nista imela - in s kisikom odspala tri ure. Ko sta se zbudila, sta bila sicer nekoliko bolj izčrpana, a še vedno dovolj zbrana, da sta v miru pripravila opremo in se oblekla. Štartala sta okoli pol enajstih. Franc se je oblekel v puh, Davo pa se je odpravil v dveh flisih, vindstoperju in vetrovki. Bila je romantična noč, se je pošalil Davo, saj je luna že močno sijala. Davo je imel na nogah pancarje in čez protektorje, Franc pa višinske čevlje, oba pa sta si zaradi poledenelega pobočja in zapihanega snega nataknila dereze. Pod Hillaryjevo stopnjo se je Davo javil po radijski zvezi. Na najbolj zahtevnem odseku so bile razmere idealne, tako da je bil naš najboljši alpinistični smučar v pol ure od južnega vrha na vrhu.

Vrh

Vreme je bilo čudovito. Razgled na Lotse, Makalu in sosednje vrhove. Ker pa so bili zgodnji, saj je bila ura šele sedem zjutraj, je bilo na vrhu zelo mraz. Po uri priprav, slikanja in ogrevanja se je Davo s smučmi pogнал z vrha. Najtežji del ni bil Hillaryjeva stopnja, kot je napovedoval Davo, ampak strmina do južnega vrha, kjer grozijo plazovi. V četrtem taboru si je Davo optal čelado s kamero. Na vrh je ni nesel, saj tehta tri kilograme. Čakalo ga je še

nekaj strmin, na trojki pa so ga pričakali ostali alpinisti: Tadej, Urban, Matej, Grega in zdravnik Jurij. Vendar pa smučarije še zdaleč ni bilo konec. Dava je namreč čakal naporni Ledeni slap.

Bazni tabor

Veselje v baznem taboru je nepopisno. Čeprav so bili ostali alpinisti na gori, smo odprli steklenico slovenskega vina in nazdravili Davu, ki je bil, čeprav zelo utrujen, še dolgo pokonci.

Davo in odprava SI.MOBIL extreme ski Everest 2000 srečno prispela v Slovenijo!

Nedelja, 29. oktober 2000

Davo Karničar in ostali člani odprave so danes srečno pristali na brniškem letališču, kjer jih je pričakala velika množica navdušenih, ki so prek interneta in ostalih medijev spremljali odpravo in njen uspeh.

Po kratki novinarski konferenci in sprejemu se je celotna odprava odpeljala na Jezersko, kjer se je ob 13. uri začelo slavje v čast Davu Karničarju in odpravi SI.MOBIL extreme ski Everest 2000.

Višinska bolezen

A. Normalna aklimatizacija

V zvezi z naraščajočo višino se pojavljajo številni prilagoditveni mehanizmi človeškega telesa, ki do določene mere pripomorejo k prilagoditvi (aklimatizaciji) na višino. Aklimatizacija pomeni proces prilagoditve organizma na znižano absolutno količino kisika v zraku. Gre za trajajoč proces, ki traja več dni.

V zvezi z višino se je v mednarodno literaturi ustalila sledeča nomenklatura:

- velika nadmorska višina: (1500 - 3500m)
- zelo velika nadmorska višina: (3500 - 5500m)
- ekstremna nadmorska višina: (nad 5500m)

Davov in Ang Dorjejev SpO₂ je bil v baznem taboru na višini 5340 m na zgornji vrednosti. Nezmožnost oddahniti se med vzponom je eden od pokazateljev višinske bolezni.

B. Višinska bolezen (VB)

Med hitrim vzpenjanjem se telo ne utegne prilagoditi na spremembe, ki nastajajo, kar lahko privede do višinske bolezni. Ta se loti prav vsakogar, osnovni vzrok pa je torej prehitro vzpenjanje. Prepoznavajmo jo. Prične se navadno z glavobolom nad 2500 m. Ostali znaki so:

- izguba apetita, slabost, bruhanje
- utrujenost in šibkost
- vrtoglavica
- slabo spanje
- zmedenost
- opotekajoča hoja

Torej, naj nas ne bo sram priznati, ko nas prične boleti glava, da imamo pač VB. V zvezi z VB si je dobro zapomniti t. i. zlata pravila:

➤ Zlato pravilo 1:

Zboleti za VB je OK, ni pa OK od nje umreti.

Iz tega pravila se naučimo, da je važno prepoznati prve znake ter ukrepati.

➤ Zlato pravilo 2:

Vsaka bolezen na višini je VB, dokler ne najdemo drugega vzroka.

➤ Kako se izogniti VB?

"Vzpenjaj se počasi," je najzanesljivejši in najvarnejši nasvet. Kaj pomeni počasi, je zopet od človeka do človeka lahko nekoliko različno, a v grobem velja: nad 3000 metri naj ne bo razlika med višinama, kjer spimo, nikdar večja od 300 m, za vsakih 1000 m napredka v višini pa si vzemimo dodatni dan "počitka" na isti višini.

❖ In če kljub vsemu zbolimo za VB ?

➤ Zlato pravilo 3:

Nikar (!!!) se več ne vzpenjajmo! V vsi primeri možganskega edema na višini nastali zaradi kršitve tega pravila. Zato je še boljše, da ob znakih in simptomih VB pričnemo s sestopom!

➤ Zlato pravilo 4:

Če se počutiš slabše, sestopi. Ne čakaj na jutro ali lepše vreme.

➤ Zlato pravilo 5:

Nikogar z VB ne puščaj samega.

Glede jemanja zdravil med trekingom se je še posebej potrebno izogibati kakršnimkoli snovem, ki dihanje zavirajo (alkohol, uspavalne tablete, narkotični analgetiki).

C. Višinski možganski edem

Je otekanje možganov (tekočina prehaja iz ožilja v medcelične prostore) iz še vedno ne popolnoma pojasnjenega vzroka. Kaže se z različnimi stopnjami zmedenosti, glavobola, nekoordinirani hoji, stanje je podobno močni opitosti. Lahko napreduje do kome in naprej do smrti. Moteno je tudi mišljenje, presoja, zato je pri odločanju in ukrepanju večkrat potrebna prisotnost drugih, da se čimprej sprejme odločitev o sestopu. To je tudi najpomembnejše zdravljenje!

❖ Kako nizko se spustiti?

Vsaj na višino, kjer je prespal prejšnjo noč in ni bilo znakov bolezni. Če ta nasvet ni uporaben, naj velja, da moramo sestopiti vsaj 500-1000 m nižje.

Po sestopu se stanje navadno kmalu izboljša, čeprav lahko "pijana hoja" ostane še nekaj dni.

D. Višinski pljučni edem

Edem pomeni oteklino - tekočina zalije pljučne mešičke, kjer je navadno le zrak.

Prepoznamo ga po:

- izraziti utrujenosti
- sopihanju v mirovanju
- kašlju, ki je lahko s penastim ali celo krvavkastim izpljunkom
- dihalni poki nad pljuči
- občutek stiskanja v prsih
- modrikaste ustnice in prsti

Zdravljenje je popolnoma enako kot pri pojavu višinskega možganskega edema. SESTOP. Pravila za obseg sestopa so enaka.

Pljučni edem je lahko zahrbtn, ker se pojavi pogosto ponoči, poslabša pa se lahko tudi ob naporu.

E. Zdravljenje VB

Osnovni ukrepi pri zdravljenju so splošni: počitek, zadosten vnos tekočin, blagi analgetiki (paracetamol, aspirin ...). Poleg tega pa seveda **sestop**.

❖ Kako pa naj vemo, ali je glavobol od višinske bolezni ali ne?

Pri tem vprašanju upoštevaj pravilo 2. Poleg začetne VB je najpogostejši vzrok glavobola še dehidracija organizma. Za izključitev tega vzroka se dobro odžejajmo, vzemimo blag analgetik ter počakajmo in opazujmo.

Ne pozabimo pa, najboljše zdravilo pri VB je **sestop!!!**

Zanimivosti

1848

Ekipa britanskih geometrov je tega leta uporabljajoč več kot pol tone težak teodolit, ki ga je nosilo 12 ljudi, po 38 različnih meritvah z razdalj med 108 in 118 miljami prvič izmerila vrh "b". Z začetnimi meritvami so mu določili 8885 metrov.

1865

Vrh "b", ki so ga medtem preimenovali v vrh "XV", in že ustoličili kot najvišjo goro na svetu, je dobil ime po Georgu Everestu, vodji britanske geodetske službe v Indiji.

1922

Pod vodstvom Britanca Charlesa Brucea se je Everesta lotila prva odprava. S pomočjo kisika iz jeklenk sta se člana odprave George Finch in Geoffrey Bruce povzpela do višine 8320 metrov. Takrat je Everest zahteval tudi prve žrtve, saj je plaz pod seboj pokopal sedem šerpovskih spremljevalcev.

1924

Leto, ko se je Everesta lotila druga britanska odprava, ki je postala legendarna zaradi izginotja Georga Malloryja in Andrewa Irvina, ki so ju videli napredovati proti vrhu. Sta ga dosegla?

1950

Zaradi kitajske okupacije Tibeta so postala severna in vzhodna pobočja Everesta zahodnim plezalcem nedosegljiva za 30 let. Toda prej zaprto kraljestvo Nepal je odprlo meje in odprave so se preselile na Everestovo južno stran.

1953

29. maja sta se člana britanske odprave Novozelandec Edmund Hillary in Šerpa Tenzing Norgay povzpela na vrh Everesta.

1975

Japonka Junko Tabei je postala prva ženska, ki se je povzpela na vrh Everesta.

1978

Italijan (Tirolec) Reinhold Messner in Avstrijec Peter Habeler sta postala prva zemljana, ki sta se na vrh najvišje gore sveta povzpela brez uporabe kisika iz jeklenk.

1979

13. maja sta vrh Everesta dosegla Slovenca Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik. Tja sta se kot člana številčne jugoslovanske odprave, v kateri pa so bili v veliki večini slovenski alpinisti, povzpela po prvenstveni smeri po Zahodnem grebenu. Dva dni kasneje so se na vrh povzpeli še Stane Belak – Šrauf, Hrvat Stipe Božič in Šerpa Ang Phu, ki je postal prvi človek, ki se je na Everest povzpел dvakrat. Žal je na sestopu zdrsnil in umrl.

1980

Reinhold Messner je v monsunskem času opravil prvi solo vzpon.

1985

Dick Bass, 55-letni poslovnež iz Texasa, je postal prvi klient, ki je vrh Everesta osvojil z gorskim vodnikom in tako tlakoval pot številnim komercialnim odpravam, ki vsako leto poskušajo zaslužiti denar z vodenjem ljudi na vrh.

1999

Ameriška odprava je odkrila truplo leta 1924 izginulega Georga Malloryja. Našli so ga na višini 8400 metrov. Še vedno ostaja skrivnost, ali je pred nesrečo došel do vrha, ali ne.

Najstarejši na vrhu

Lev Sarkisov iz Gruzije je bil maja leta 1999, ko je osvojil vrh, star 60 let in 161 dni.

Najmlajši na vrhu

Šambu Tamang iz Nepala se je leta 1973 povzpел na vrh, ko je bil star 17 let in 6 mesecev.

Najdlje na vrhu

Šerpovski osvajalec Everesta Babu Čiri je preživel na njegovem vrhu polnih 21 ur in pol.

Najštevilčnejša odprava

Kitajci so se Everesta leta 1975 lotili s 410-člansko odpravo.

Najhitrejši sestop

Leta 1988 se je Francoz Jean-Marc Boivin s padalom spustil z vrha v 11 minutah.

Najhitrejši vzpon

Že omenjeni Šerpa Babu Čiri se je letos spomladi na vrh Everesta iz baznega tabora na južni strani povzpел v 16 urah in 56 minutah.

Število smrtnih žrtev

161 (156 moških, 5 žensk)

Plezalci, ki so se na Everest povzpeli več kot enkrat

117 (116 moških, 1 ženska)

Leto z največ vzponi

1998 s 73 vzponi

Zadnje leto brez vzpona

1974

Zadnje leto brez smrtnih žrtev

1977 z dvema uspešnima vzponoma.

Najbolj smrtonosno leto

1996. Umrlo je 15 ljudi.

Število trupel, ki so ostala na Everestu

Približno 120.

Prvi vzpon

A. Angleži

Prvi so se lotili Everesta Angleži, ki so zamudili bitko za oba zemeljska tečaja in so se zato toliko bolj vneto lotili "tretjega", najtežje dosegljivega. V letih pred drugo svetovno vojno (ko ni bil osvojen še noben osemtisočak) so na njegovo severno, tibetansko stran, poslali tri odprave in dvakrat dosegli višino 8600 m, vrha pa žal ne. Po svetovni vojni se je za osvajalce odprla tudi južna, nepalska stran gore in poskusi so se po kitajski okupaciji Tibeta preselili tja. 29. maja 1953, po treh desetletjih resnih prizadevanj, je človek stopil še na najvišjo točko planeta. Edmund Hillary, Novozelandec, ki mu je za ta podvig angleška kraljica podelila plemiški naziv, in Šerpa Tenzing Norgay, sta bili imeni zmagovite naveze.

B. Slovenci

Prva Slovenca, ki sta se povzpela na vrh sveta, sta bila Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik, ki sta 13. maja 1979 uspešno zaključila dvomesečna prizadevanja številčne odprave. Slovenska smer po Zahodnem grebenu sodi še danes med najtežje smeri na najvišjo goro sveta. Dva dni kasneje so se v okviru iste odprave na vrh povzpeli še Stane Belak-Šrauf, Hrvat Stipe Božić in Šerpa Ang Phu. Slovenci smo tudi eden redkih narodov, ki se lahko pohvali z ženskim vzponom na vrh. To je uspelo Mariji Štremfelj, ki je vrh dosegla leta 1990, Pavle Kozjek pa je leta 1997 postal prvi in doslej edini Slovenec, ki se je najvišjo točko sveta povzpел brez uporabe dodatnega kisika iz jeklenk.

Priprava smuči za Everest

Davo in Elan sta več let vlagala v razvoj ekstremno lahkih in močnih smuči.

Samo najboljši materiali lahko omogočijo, da smučka prenese vse predvidene in nepredvidene udarce pri turnem in ekstremnem smučanju.

Tehnični podatki

Kraj izdelave	prototipna delavnica Elan Begunje
Konstrukcija	klasična sendvič konstrukcija z vertikalnimi stranicami
Dolžina	170 cm
Širine (spredaj/sredina/zadaj)	94.6 / 70.4 / 82.2 mm
Radij stranskega loka	ca. 45 m
Ojačitveni elementi	laminirana steklena vlakna s karbon in kevlar ojačitvami, triaksialno tkanje; skupna debelina 2,6 mm
Sredica	kombinacija satovje / lahek les
Stranice	ABS
Drсна obloga	polietilen
Jekleni robniki	ozki perforirani jekleni robniki iz tekmovalnih smuči
Drugo	posebni jekleni vložki na področju montaže vezi; brez zgornje obloge; neposredni tisk na zgornji nosilni laminat
Upogibna togost	47 mm / 300 N
Razporeditev togosti	mehek zadnji del, trši sprednji del, zelo trd srednji del smuči
Omejena količina 500 parov!	